

Til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Høringsuttalelse 202209809 – revisjon av konsesjonsvilkår for Lærdalsvassdraget

Nordfjellarådet viser til pågående revisjon av konsesjonsvilkårene for Lærdalsvassdraget, og ønsker med dette å gi en samlet høringsuttalelse med særlig vekt på konsekvenser for villrein i Nordfjella.

Nordfjellarådet er et samarbeidsorgan forankret i handlingsprogrammet til Regional plan for Nordfjella med Raudafjell. Rådet består av ordførerne fra de sju berørte kommunene (Aurland, Lærdal, Hemsedal, Ål, Hol, Ulvik og Voss), samt to politisk valgte representanter fra hver av fylkeskommunene Vestland og Buskerud. Videre deltar lederne av Villreinnemnda og de to villreinutvalgene, samt én representant fra hver av statsforvalterne i de aktuelle fylkene. Buskerud fylkeskommune ivaretar sekretariatsfunksjonen for samarbeidsorganet.

Nordfjellarådet behandlet i sitt møte 29. april sak 14/26: Revisjon av konsesjonsvilkår for Lærdalsvassdraget med følgende vedtak:

- Nordfjellarådet sender felles høringsuttalelse som legger vekt på:
 - Det positive med tiltakene i Gravdalen
 - Oppfordre til regulering av flyhøyde og flytrasé i kalvings- og oppvekstperioden.
 - Streng regulering av ferdsel krever oversikt over hvem som bruker området for å kunne prioritere mellom brukere, derfor er det behov for bom med registrering av passering
 - Være oppmerksom på utviklingstrekk med bruk av elsykkel på anleggsvegen i framtida
 - Det bør vurderes, eventuelt tilleggsutredes, for restaurering av trekkpassasjen over Flåvassgrunnen i Kvevassmagasinet.
- Nordfjellarådets endelige høringsuttalelse sendes på godkjennelsesrunde til rådets medlemmer før den sendes til NVE.

Denne høringsuttalelsen utdyper vedtaket fra Nordfjellarådet som ble sendt NVE 25. mai 2026.

Utgangspunktet for uttalelsen er kunnskapsgrunnlaget fra villreinutredningen utarbeidet i forbindelse med revisjonen. Rapporten dokumenterer at områdene rundt Gravdalen og Kvevatnet er sentrale funksjonsområder for villreinen, både som kalvingsområde, beiteområde og som viktige trekkorridorer i øst–vest-retning. Samtidig peker rapporten på at den samlede belastningen fra inngrep og ferdsel i Nordfjella er høy, og at særlig trekkpassasjer er under press.

På denne bakgrunnen vil Nordfjellarådet fremheve følgende:

Vurdering av trekkpassasjen over Flåvassgrunnen

Utredningen dokumenterer at flere tidligere trekkpassasjer ved Kvevatnet har gått tapt som følge av regulering, og at dette har redusert fleksibiliteten i arealbruken til villrein. Samtidig pekes det på at etablering eller restaurering av trekkpassasjer, for eksempel vest for Flåvassgrunnsområdet, kan bedre situasjonen for villreinen, selv om effektene av de ulike alternativene vil variere.

Nordfjellarådet mener på denne bakgrunnen at det bør vurderes nærmere, eventuelt gjennom detaljerte tilleggsutredninger, tiltak for å restaurere trekkpassasjen over Flåvassgrunnen i Kvevassmagasinet. Slik detaljert kunnskap vil være viktig for å kunne vurdere målrettede avbøtende tiltak i revisjonen.

Regulering av flyhøyde og flytraseer

Villreinutredningen peker på at tilsyn og vedlikehold med helikopter kan gi store negative effekter dersom det skjer i sårbare områder og perioder.

Nordfjellarådet mener derfor at det bør fastsettes tydelige krav til flyhøyde og flytraseer, særlig i kalvings- og oppvekstperioden. Flyruter bør så langt som mulig følge dalfører og unngå kryssing over høydedrag og sentrale funksjonsområder for villrein.

Behov for kontrollert ferdsel – bom med registrering

Et gjennomgående funn i rapporten er at det i stor grad er den menneskelige aktiviteten, ikke selve veien, som påvirker villreinen negativt. Et strengt bomregime fremheves som et av de mest effektive tiltakene for å begrense forstyrrelser, særlig i barmarksperioden.

Nordfjellarådet vil understreke at god styring av ferdsel forutsetter oversikt over bruksmønsteret. I dag reguleres aktiviteten gjennom en enkel bom. Det er behov for bom med registrering av passeringer, slik at man får kunnskap om hvem som bruker området, til hvilken tid og i hvilket omfang. Dette vil gi et bedre grunnlag for å prioritere mellom ulike brukerinteresser og for å tilpasse reguleringer.

Økt oppmerksomhet på elsykkel

Generelt er det en økende trend med bruk av elsykler i fjellområder. Rapporten vurderer dette som en potensiell risiko for økt ferdsel inn i sårbare villreinområder. Det anbefales å ikke legge til rette for slik bruk, og å definere elsykkel som motorisert ferdsel i denne sammenhengen.

Nordfjellarådet slutter seg til denne vurderingen, og mener det er viktig å være føre var. Økt tilgjengelighet som følge av elsykler kan raskt undergrave effekten av andre ferdselsregulerende tiltak.

Det positive med tiltakene i Gravdalen

Nordfjellarådet vil peke på at flere av tiltakene som er gjennomført eller planlagt i Gravdalen vil ha positive effekter for villreinen. Dette gjelder særlig redusert vannføring og mulighetene for å bedre trekk over elva, men dette vil ikke kunne veie opp for de kompensierende tiltakene som bør tre i kraft som en del av revisjonen av konsesjonsvilkårene.

Avsluttende merknad

Nordfjellarådet vil understreke at revisjonen av konsesjonsvilkårene er en viktig mulighet til å redusere den samlede belastningen på villreinen i Nordfjella. Rapporten peker tydelig på at særlig ferdsel og forstyrrelser i nøkkelområder er avgjørende faktorer. En målrettet regulering av ferdsel, kombinert med tiltak som restaurerer trekkpassasjer og reduserer forstyrrelser i sårbare perioder, vil være sentralt for å nå målet om reetablering av en levedyktig villreinbestand i området.

Vennlig hilsen

Jens Olav Holven

Leder Nordfjellarådet

Snorre Waage

Vestland fylkeskommune